

Összkomfortos cigánygettó?

Jó néhány hete már annak, hogy a Délmagyarország egyik számában megható tudósítást olvashattunk SZDSZ-es országgyűlési képviselők közvetlen helyszíni látogatásáról a kiskundorozsmai cigánytelepen. Ellentétben a tudósítással, ezen a nem éppen szemet gyönyörködtető helyszínen járt már honatyja. Például szerénységem. No de, ezért a nem is túl rút mellőzésért még nem ragadnék tollat. Erre ösztönöz viszont két hír. *Hága Antónia* képviselő asszony lelkesen támogatta azt az ötletet, hogy összkomfortossá tegyék az Árpai utcai lerobbant barakképületekben lévő lakásokat. Azt is beszélik, hogy *Szeged város közgyűlése meg is szavazta erre az ügyre 20 millió forint körüli összeget.*

A 80-as évek közepe táján *dr. Tóth Károly* tanácsnok ellenzékieskedő fellépésének köszönhetően meghíusult a belvárosi cigánycsaládok Dorozsma-szélre tömörítése. A Búza utcaiakkoriban átköltöztek a felépült Árpai utcai barakkokba. Az addig is omladozó korábbi épület ekkor indult végső pusztulásnak. Ma már a falai is csak részben állnak, a gaz, a szemétkupacok, a sártócsák közepén. Napjainkra az Árpai utcai barakkház is a lepusztulás végső fázisába ért. Ezeket az épületeket kívánják most egyes népbárátok összkomfortosítani, számítva arra, hogy ilyen kényes ügyben az eltérő vélemények nyíltan nem fogalmazódnak meg.

A gettó összkomfortosan is gettó. Sőt, az időszakonkénti felújítás állandósítja a kirekesztett létet. Aki a hírről messzi földről odaköltözik, lakásigénylőként jelenik meg. Oda mindig vissza lehet települni, ha kézen-közön elvesződik a kapott lakás. Amíg teteje és fala lesz, üres lakás sosem lesz. Mivel innen mindenki bejutásának pillanatától kezdve kijutni akar – s épeszű ember mi mást tehetne –, biztos megjósolható: fél év sem kell hozzá és a telep megint ugyanolyan állapotban lesz, mint volt előtte. Nem is beszélve a gázvezeték nyomán előálló biztonsági kérdésekről.

Ha nem pusztán saját lelkiismeretünk megnyugtatója a cél, ugyanazt a pénzt, vagy többet a cigányság megsegítésére, de másként kell feláldoznunk. Az apró cigánygyerekek 5 éves korig ugyanolyan képességűek, mint szerencsésebb sorsú polgártársaik. Szemük érdeklődően, pajkosan csillog, tanulékonyak, szomjasak a tudásra, a titkok elbeszélésére. Ahogy kimaradnak az óvodából, amint az I. osztályban kigúnyolják őket anyanyelvük használatáért, amint elszenvedik az első lebecsülést, megindulnak a kirekesztődés, a dacos szubkultúra felé. Jó részük nem jut túl az alapképzésen sem. Sorsuk 5-6 éves korukban eldőlt. Segédmunka, bizonytalan egzisztencia ígérete egy egész életre. És belül nőttön nő a dac.

Úgy is mint szegedi polgár, úgy is, mint dorozsmai lakos, úgy is, mint ottani részönkormányzati képviselő tisztelettel javasolom megfontolásra a város közgyűlésének, *költse mindenféleképpen a cigányság helyzetének javítására a tervezett összeget, dolgozzanak ki a kérdésre átfogó programot. Sorsdöntő lehetne például egy szisztematikus képzés intézményeinek kitétele. A szakma megszerzéséig kézen fogva kellene vezetni a gyermekeket, hogy legyen esélyük a beilleszkedésre, a szülő, a családok támogatását az általános segélyezés helyett függővé lehetne tenni az iskolázásban való részvételtől. Tudomásom szerint Kiskunmajsán most készül egy lakáshoz juttatási program. A helyi cigányság a tervek szerint családi ház jellegű épületekbe költözhethet, feltéve ha maga is közreműködik ennek felépítésében.*

A szükséges milliókat ne a reménytelenség és a békétlenség újratelmesítésére költjük, hanem valóban az elesettek felemelkedési esélyeinek erősítésére.

Géczi József
szocialista országgyűlési képviselő

Parázs költségvetési vita várható

Valahogyan fel kell osztani a meglévő pénzösszeget, azt a több mint 7 milliárd forintot, amivel a város az idén rendelkezik. Nem lesz könnyű. Lesznek viták, nézeteltérések, talán kisebb összetűzések is. A képviselő-testületi ülés előtti szokásos sajtótájékoztatón ennek az „előszíne” már kissé érződött...

A mai tanácskozáson a városatyák a költségvetésről tárgyalnak, ezenkívül megvitatnak még néhány fontos témát, amelyek a város működésére, fejlesztésére vonatkoznak. A tegnapi sajtóösszejövetelen különben *dr. Ványai Éva* alpolgármester nyilatkozott a szabadtéri játékok nézőterének rekonstrukciójáról, s elmondta, hogy a dolgok jelenlegi állása szerint a még versenyben lévő cégeknek be kell szerezniük néhány olyan kiegészítő okmányt, amelyet a magyar szabvány megkövetel. Így az idén, a

- **Idén még a régi nézőtér**
- **Az SZKV egyharmaddal emelte a béreket...**
- **Ma: tanácskozás a torony alatt**

korábbi információkkal ellentétben, még a régi nézőtér láthatjuk az előadásokat.

Szó lesz az egy hónappal ezelőtt tárgyalt közlekedési tarifaemelési javaslatról is. Ezzel kapcsolatban felmerült a péntek reggeli sztrájk is, s a jelenlévő *Koha Róbert*, konzervatív frakcióvezető úgy fogalmazott, hogy: – Jó, jó, a sztrájk az állampolgári jog, de, ha például az SZKV költségelemzését alaposabban megvizsgáljuk, akkor az 1992-es évben ez a vállalat 31,5 százalékos bérfejlesztést eszközölt! Azt viszont nem lehet elvárni, hogy az önkormányzat két év alatt rendezze 15 év hibás bérpo-

litikáját... *Túhegyi József* alpolgármester erre megjegyezte, hogy az önkormányzat felelőssége a város tömegközlekedésének működtetésében igen nagy és a lakosság joggal várja el a szinten tartást a vállalatoktól és az önkormányzattól is.

A mai tanácskozásnak egyébként 19 napirendi pontja van. Egyelőre. Mert ez még módosulhat. Ha ma nem fejeződik be a városatyák tanácskozása, akkor: holnap ugyanabban az időben, ugyanott...

(Az alábbiakban cikkeket közlünk a költségvetési vita néhány várhatóan nagy polémia kiváltó kérdéséről, természetesen a teljesség igénye nélkül.)

■ Képviselők a színházi terekben

Kis magyar dramaturgia

(Folytatás az 1. oldalról.)

festő- és kárpitos, valamint az asztalos műhelyt tartalmazó barakkok megtekintését is túléltek a vendégek, okkal teheték hozzá: nemcsak ésszerűtlen, de elavult és iszonyúan rendetlen az infrastruktúra – a csillogó színház mögött. Egyikük megkockáztatta: „Kész csoda, hogy ilyen háttérrel még egyáltalán vannak előadások!”

Vannak, méghozzá jók; de meddig? – ez volt a fő kérdés már estefelé, a színészbüfében, ahol megbeszélték vendégek és vendéglátók, hogy... 1. Legalább 9-10 millió kellene a lakatosműhely Dorozsmára telepítéséhez, illetve további 10 a barakkvárosi útépitéshez, csatornázáshoz, szennyvíztisztításhoz. (Hogy a festőműhelyből ma mi szenny megy ki, amúgy a maga természetességében, arról jobb hallgatni...) 2. Aki „szemérmetlenül” soknak találja az ország második legnagyobb színházának 200

Középen dr. Simoncsics János: „Mít lépjek?”

milliósz jelenlegi költségvetésénél még nagyobb pénzigényt, annak tudnia kell, hogy ebből az első pillanatban valóban felfoghatatlan mennyiségű pénzből az önkormányzat a két színházra (a Nemzetire és a szabadtérre) összesen 62 milliót fordít; a többi a nagyalapból, a minisztériumból jön (megint a két színházra, összesen 155,9 millió) és saját

bevétele (téli és nyári színházban összesen kb.40-50 millió). Továbbá: a Szegedi Nemzeti Színház 200 milliójából 90 a beralap (350-en vannak a főfoglalkozásúak, az összlétszám 410 fő), s 30 milliót tudnak a produkciókra fordítani, mert az összes többi főlemészti az ún. járulékos költségek, az épületek és az infrastruktúra fenntartása.

■ Persze, aki imigyen gondolkodik, valójában beszorult az egykori pártállam logikájába. Abban ugyanis minden pénz „fölülről” csörgedezett. Ha pedig a „fensőbbiség” elzárta a csapot: volt – nincs, értelmét vesztette az előre gondolkodás. Az eredmény túlságosan is ismert. Isszuk a levét, kár rá szót vesztegetni.

A piacgazdaságban – de már az alakulóban is – más nótá járja. A befektető kívülről, de nem „felülről” jön. És az önkormányzatnak kutya kötelessége, hogy segítse, gyorsítsa ezt a folyamatot. Más ezt helyette meg nem teszi és nem is teheti. Az önkormányzat föl kell tárja, meg kell jelenítse a városban meglévő lehetőségeket. Már csak azért is, mert az egyes városok között élesedő verseny van kibontakozóban. Aki nem hiszi, utazzék Győr-Sopronba, és érezni fogja a különbséget (ahogy ezt a reklám mondja).

A tervezés ma már nem „elosztja” a fentről kapott pénzt, hanem hozzájárul annak megszerzéséhez. Azzal, hogy felmutatja azokat a lehetőségeket, amelyekre a befektetők várhatóan megmozdulnak. A megalapozott rendezési-fejlesztési terv az önkormányzat szándékainak hitelesítője az üzletember szemében. Amiből következik: tervezni annál inkább szükséges, mennél inkább ki akar mozdulni a város a gazdasági pangás állapotából.

Fától az erdőt?

Még nem tudni, milyen lesz a város költségvetése az idén. Azt azonban máris látni, szűkebb a tavalyinál. És ahogy ilenkor lenni szokott, máris ökölharc folyik az egyes csoportok között. Mindenik magának szeretne többet. A másik rovására természetesen.

Az ilyenfajta tusakodásokban mindig ott a veszély, hogy a nem azonnali anyagi vagy politikai hozadékot ígérők háttérbe szorulnak. A fejlesztés-tervezés például. Aki a fától nem látja az erdőt, könnyedén odaveti: „Ugyan mire való a tervezés, ha fejlesztésre sem jut elég?”

Itt van a déli híd – például. Szerepelt ugyan a régebbi rendezési tervekben, de csak afféle távoli lehetőségként. A forgalom rohamos növekedése azonban – úgy tűnik - megállíthatatlan. A Belvárosban a szolgáltató autók jó fele csak azért préseli magát keresztül a szűk utcákon, mert a város déli felébe eljutni csak így lehet. Igazi szmog-veszély ugyan még nem volt, de lehet hamarosan. Az is valószínű, hogy a Belváros hamarosan kinövi a kabátját. Ha minden valamire való bérházból bankot, biztosító társaságot, üzletházat csinálnánk – ami nyilvánvaló képtelenség –, az sem lesz elég 10-15 év múlva. Mit lehet itt tenni? *Újszegedet be kell kapcsolni a Belvárosba.* Feltéve, ha addig a déli híd megvalósul.

Az illetékes minisztérium

egyelőre hallani sem akar az új hídról. Nem csoda. *Előbb még Pesten kell építeni néhányat...* Aztán. *Majd.* És ugyan miért is sürgetné a hídépítést az a minisztérium, amely csakis a forgalomban érdekelt, a városfejlesztésben viszont nem.

Mondjanak azonban bármit a pesti okosok, a déli hídra belátható időn belül szükség lesz. És az új híd önmagában is segítené és gyorsítaná a város fejlődését. Mi tehát a megoldás? Nem szabad a sült galambra várni, amit egyébként sem igen eregetnek a minisztériumok. *Lépjen az önkormányzat.* Végére infrastruktúrát lehet ma már concessziós formában is fejleszteni.

A bökkenő persze az, hogy erről a hídról bizony a semminél alig többet tudunk. Még

a helyét is újra meg kell fontolni. Azután tisztázni kell, hogy mekkora helyre lesz szükség a le- és felhajtóknál, a csatlakozó utaknál. Milyen lesz a környezeti hatása, és így tovább. E kérdésekre azonban csak a tervezés tud választ adni, mint arra is, hogy végül mibe fog kerülni a vállalkozás?

Tervezni kell tehát. Mint ahogy tervezni kell a Maty-ér térségét, a Dóm tér helyreállítását, a Szent István tér rendbehozatalát, a Mars tér jövőjét, a makkosházi központot, hogy csak néhány, nagyon is körünkre égett témát említsünk.

A költségvetés tervezete mindössze fél százalékot irányoz elő tervezésre. Ennyire taksálja a város jövőjét. Kőkemény minimum ez, de vannak, akik még ezt is sokallják. Nem veszik észre, hogy *tavaly azért nem sikerült súlyos százmilliókat elkölteni, mert nem voltak tervek, rossz volt a műszaki előkészítés.*

Itt tartunk. Bár szegények vagyunk, még azt a kevés pénzt sem tudjuk tisztességgel elkölteni, amink van. Mert sajnálják egyesek a pénzt a gondolkodásra. Nagy kérdés, hogy a közgyűlés képes lesz-e végre átugrani saját árnyékát? Lehetünk-e derűlátók?

Kitűnik hamarosan...

Borvendég Béla,
a Városfejlesztési,
Környezetgazdálkodási
és Műszaki Bizottság elnöke

■ József Attila osztályfőnöke volt Száz éve született dr. Eperjessy Kálmán

Erzsébetváros alig néhány ezer lakosú város Kis-Küküllő vármegyében, pezsgő ipari, kereskedelmi és szellemi élettel. Ebben a városban született 1893. február 11-én Eperjessy Kálmán. Iskoláit szülővárosában és Székelyudvarhelyen végezte. Egyetemi tanulmányait a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta. Tagja volt az Eötvös Kollégiumnak.

Tanári pályáját a makói állami gimnáziumban kezdte el, ahol két éven át József Attila osztályfőnöke volt. 1927/28-ban állami ösztöndíjjal Bécsbe került, ahol levéltári kutatásokat folytatott. Kutatásainak eredményei Szegeden jelentek meg nyomtatásban. A településföldrajz, mint a földrajztudomány egyik ága, Eperjessy Kálmán kutatási eredményeinek birtokában sok új szemponttal gazdagodott. Az Alfölddel is sokat foglalkozott. Ebben a munkájában éppen a bécsi levéltárak térképei segítettek. Elsősorban a Tisza-Maros szögének sokoldalú vizsgálatát végezte el. Minthogy középiskolai tanári éveit Makón kezdte el, érthető, hogy Makóról, de különösen a makói hagyományteremtéséről először ő készített alapos összefoglalást.

1928-ban került a szegedi Tanárképző Főiskola történelmi tanszékére. Nyugdíjba vonulásáig itt kerekelt 30 évet töltött el. Nemzedékek hosszú sorát nevelte. Elsősorban magyar történelmet adott elő, de emellett hangsúlyozta a helytörténeti kutatás fontosságát is!

1945-ben Eperjessy kinevezték a főiskola igazgatójának. Vezetése alatt állították helyre a háborús károktól megrongált intézetet.

Dr. Máriaöldy Márton

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Történettudományi Tanszéke és annak „Eperjessy Kálmán” Tudományos Diákköre, valamint a régi Történelmi Tanszék volt diákjai és munkatársai dr. Eperjessy Kálmán születésének 100. évfordulóján, ma 10 órától megemlékezést tartanak az általa vezetett tanszéken, majd 13.45 órakor sírjánál, a szegedi Dugonics temetőben.